

Udvalget for Forretningsordenen (2. samling)
(B 106 - bilag 1)
(Offentligt)

Udvalget for Forretningsordenen
ad B 87 - Bilag 2
Offentligt

14. maj 2002

Notat

om

Bilag 1

Stående udvalg, (egentlige) ad hoc-udvalg, og om Folketingsudvalg nedsat på andet særligt grundlag ("semi" permanente udvalg)

Sammenfatning:

Notat redegør - på baggrund af B 106 om nedsættelse af et udvalg vedrørende grønlandske forhold - i hovedtræk for Folketingets "egne" udvalg, dvs. stående udvalg, jf. forretningsordenens § 7, stk. 1, og ad hoc-udvalg, jf. forretningsordenens § 7, stk. 7 og 8, ("egentlige" ad hoc-udvalg), samt udvalg nedsat på Folketingets foranledning og betjent af Folketingets administration på andet grundlag ("semi" permanente udvalg). I beskrivelsen af de nævnte udvalgstyper inddrages især det hidtidigt nedsatte ad hoc-udvalg vedrørende grønlandslove sammenlignet med det i B 106 foreslåede udvalg, ligesom der drages paralleller til det særlige 21-mands-udvalg vedrørende Færøerne.

I Indledning

På Udvalget for Forretningsordenens møde den 8. maj 2002 blev der i forbindelse med behandlingen af beslutningsforslag B 106 om nedsættelse af et udvalg vedrørende grønlandske forhold rejst spørgsmål om det foreslåede udvalg sammenlignet med Folketingets øvrige udvalg, herunder især det hidtidige udvalg vedrørende grønlandslove og det særlige 21-mands-udvalg vedrørende Færøerne. For at kunne foretage disse sammenligninger inddeles de eksisterende udvalg i 3 hovedkategorier; stående udvalg, egentlige ad hoc-udvalg og "semi" permanente udvalg.

II De stående udvalg

Folketingets stående udvalg er opregnet i forretningsordenens § 7, stk. 1, og deres arbejdsområder er i hovedtræk beskrevet i et bilag til forretningsordenen.

Disse udvalg nedsættes ved begyndelsen af hver folketingssamling og deres arbejde knytter sig især til behandlingen af lov- og beslutningsforslag, men de har dog også mulighed for i øvrigt på forskellig vis på den såkaldt almindelige del at behandle spørgsmål inden for deres arbejdsområder, uden at der foreligger en egentlig sag om spørgsmålet.

Der er pt. 25 stående udvalg, hvoraf det senest tilkomne er Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik, der blev oprettet ved beslutningsforslag B 65 fra indeværende samling.

III Egentlige ad hoc-udvalg

I medfør af forretningsordenens § 7, stk. 6, kan Tinget nedsætte særlige udvalg til behandling af

enkelte sager (ved sager forstås som udgangspunkt lov- og beslutningsforslag). Sådanne ad hoc-udvalg kan nedsættes allerede før den pågældende sag foreligger til behandling, dog under den naturlige forudsætning, at der er sikkerhed for, at den pågældende sag rent faktisk kommer til behandling. Disse udvalg ophører normalt, når den sag, der har begrundet nedsættelsen er færdigbehandlet, men består dog ofte samlingen ud.

Som eksempler - blandt mange - på sådanne udvalg kan nævnes

- Udvalget vedrørende Borgernes Rettigheder, der blev nedsat i 1991-92 til behandling et lovforslag og to beslutningsforslag.
- Udvalget vedrørende forslag til folketingsbeslutning om under FN at sende et dansk orlogsfartøj samt eventuelt et forsyningseskib til Mølleøsten, der blev nedsat i 1989-90. Som det fremgår af titlen blev dette udvalg nedsat til behandlingen af et beslutningsforslag.
- Christianiaudvalget, der blev nedsat i 1988-89 til behandling af et lovforslag.

Det bemærkes, at Folketinget i de senere år har bestræbt sig på, at henvise sager til de eksisterende stående udvalg, og at nedsættelsen af egentlige ad hoc-udvalg derfor ikke sker i samme omfang som tidligere.

Særligt om Udvalget vedrørende Grønlandslove

Også det hidtidige Udvalg vedrørende Grønlandslove er et egentlig ad hoc-udvalg, og er derfor som udgangspunkt først blevet nedsat, når der er blevet fremsat lov- eller beslutningsforslag vedrørende Grønland. Dog er det i 2 love, nemlig råstofloven og lov om selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland m.v., forudsat, at udvalget årligt modtager underretning om nogle af de i disse love regulerede spørgsmål. Af de arbejderne til råstofloven fremgår det således, at Udvalget vedrørende Grønlandslove ønskes nedsat i forbindelse med, at underretningen (en redegørelse) fremsendes til Folketinget.

Disse forhold har medført, at Udvalget vedrørende Grønlandslove ofte først er blevet nedsat meget sent i et folketingsår, hvilket har betydet, at det ikke har været muligt at omdele relevant materiale på alm. del eller i øvrigt i udvalgsregi at rejse generelle sager vedrørende Grønland.

IV "Semi" permanente udvalg

Ud over de egentlige ad hoc-udvalg har Folketinget ofte nedsat udvalg til behandling af spørgsmål af, der ikke nødvendigvis har været foranlediget af en konkret sag, men hvor Tinget heller ikke har ment, at udvalgene skulle være permanente stående udvalg. Disse udvalg har ofte en meget forskellig baggrund, og det kan være svært at udtrække noget generelt om disse udvalg.

Som eksempler - blandt mange - på sådanne udvalg kan nævnes

- 21-mands-udvalget vedrørende Færøerne, der blev nedsat - på baggrund af et forslag til vedtagelse - første gang i 1999-2000 og i øvrigt fortsat eksisterer.
- Udvalget vedrørende Dansk Sikkerhedspolitik, der blev nedsat - på baggrund af en motiveret dagsorden - første gang i 1984-85 og eksisterede frem til 1995-96.
- Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling, der blev nedsat på baggrund af en folketingsbeslutning i 1990-91 og eksisterede frem til og med 1993-94.

Også det i B 106 foreslåede udvalg må ud fra den i dette notat valgte terminologi karakteriseres som et "semi" permanent udvalg, der for så vidt minder mere om et stående udvalg end om et egentligt ad hoc-udvalg. I den forbindelse kan det tilføjes, at der tidligere blandt de på Grønland valgte medlemmer, ikke har været ønske om at gøre Udvalget vedrørende Grønlandslove til et stående udvalg svarende til, at der ikke længere eksisterer noget egentligt Grønlandsministerium.

Forskelle mellem Udvalget vedrørende Grønlandslove og det i B 106 foreslåede udvalg

Den væsentligste forskel på det hidtidige Udvalg vedrørende Grønlandslove og det i B 106 foreslåede udvalg består i, at det nu foreslåede udvalg nedsættes ved hver samlings begyndelse. Herved undgås det tidligere omtalte problem med, at Udvalget vedrørende Grønlandslove ofte først er blevet nedsat meget sent i et folketingsår, hvilket har betydet, at det ikke har været muligt at omdele

relevant materiale på alm. del eller i øvrigt i udvalgsregi at rejse generelle sager vedrørende Grønland.

Forskelle mellem 21-mands-udvalget vedrørende Færøerne og det i B 106 foreslåede udvalg

Den væsentligste forskel til 21-mands-udvalget vedrørende Færøerne består i beskrivelsen af de 2 udvalgs arbejdsområder. 21-mand-udvalgets arbejdsområde er relativt snævert fastsat i det forslag til vedtagelse, der dannede baggrund for udvalgets nedsættelse. Dette betyder, at udvalget næppe vil få andre opgaver end at følge forhandlingerne om en nyordning af forholdene mellem Færøerne og Danmark. Det kan dog ikke udelukkes, at det vil kunne opstå andre sager, som findes at falde inden for udvalgets arbejdsområde. F.eks. ville det i denne samling fremsatte beslutningsforslag B 107 om Færøerne som folkeretligt subjekt formentlig kunne rummes inden for udvalgets arbejdsområde. (Forslaget forventes dog henvist til Det Politisk-Økonomiske Udvalg.)

I modsætning hertil er arbejdsområdet for det i B 106 foreslåede udvalg langt bredere formuleret, og det foreslåede udvalg vil som tidligere nævnt komme til at minde meget om de stående udvalg og vil selvsagt kunne behandle alle sager vedrørende Grønland, herunder lov- og beslutningsforslag.